

Educația poporului în alte țări

— A d a u s —

Educația adulților în Ungaria

I. **LEGISLAȚIE.** — Educația adulților în Ungaria are ca parte legislativă numai 2 decizii ministeriale. O lege propriu zisă a culturii masselor nu există până în prezent. Mai mult din practica de până acum și din observările ce aceasta le-a adus cu sine se va întocmi noua lege a educației în afară de școală. Caracterul acesteia va fi de a statua obligații ce până astăzi nu erau decât simple inițiative pornite, fie din spiritul binevoitorilor de a contribui la cultura masselor cu concursul întregii societăți, fie din acela al Statului.

Inițiativa Statului și indemnul acestuia, dela războiu încoace, au jalonat soluția problemei; organizarea evolutivă și ideile puse în aplicare imediat după criza economică din anul 1924 au creat un uz, și, cu tot timpul scurt de numai 5 ani, Ungaria este astăzi pe acest teren atât de departe încât legiferarea acestui uz, prin impunerea lui ca o obligație, se va adapta perfect cu mentalitatea creată atât în mulțimea ce formează elementul de educat cât și în cealaltă, ce formează elementul de colaborare și ajutor în străduințele Statului de cultivare a claselor sociale puțin știutoare de carte. Această perioadă de pregătire are după părerea noastră o însemnătate de căpetenie. Ea trebuie să fie premergătoare oricărei încercări de legiferare pentru educația masselor, deoarece aplicarea unei asemenea legi ar fi cu neputință atâta timp cât spiritul analfabeților sau puțin știutorilor nu va fi scos din inerția mentalității lor.

Din indemnul Statului prima inițiativă serioasă în organizarea culturii adulților s'a luat cu decizia No. 132243/922. Prin ea, s'au constituit așa zisele comisii județene pentru educație și cultură în afară de școală, despre care ne vom ocupa mai pe larg. Problema educației adulților fiind bazată pe colaborarea și ajutorul întregii societăți, pe de altă parte caracterul educației fiind foarte variabil după regiuni, centre economice, ocupații, etc. comisiile județene amintite au fost date în conducerea reprezentanților și administrației pe lângă care a fost atașat un inspector cultural.

II. **PROGRAME DE STUDII, PERIOADE DE STUDII.** În anul 1925 Ministerul Cultelor a completat decizia din anul 1922 și prin decizia sa No. 17.000/1925 a reglementat un program pentru educația poporului în afară de școală, pentru o primă perioadă de cultură.

Programul de studii cuprinde 11 ramuri, și anume:

1. Suflet și moravuri.
2. Chestiuni elementare.
3. Anatomie și igienă.
4. Patrie și țară.
5. Cunoștințe economice.
6. Matematici practice.
7. Științe naturale.
8. Economie publică.
9. Cunoștințe de drept.
10. Viață și cultură națională (istoria națională din timpurile din urmă, literatură și arte naționale, etc.).
11. Sărbători naționale și jocuri.

Acest program întocmit de către o comisie din Ministerul Cultelor a fost aprobat și de către Ministerul Muncii și al Agriculturii.

Pe temeiul acestui program descris în textul său pe larg, comisiile județene, după caracterul regiunii și populației

(industriale, agricole, etc.), întocmesc un program special. Fiecare localitate la rândul ei (comune și cătune) stabilesc un program mai redus pentru adulții lor.

Pe baza acestor programe se începe în luna Septembrie educația ce durează până în luna Maiu. În fiecare an progra-

Casă românească

mul se schimbă, evident astfel încât programul inițial pregătit de către Ministerul Cultelor se poate considera ca o activitate pe o perioadă de cultură de câțiva ani.

III. **MIJLOACE DE CULTURĂ.** — Programele se execută pe calea conferințelor și a cursurilor. Ca instrumente ajutoare cinematograful, radio și gramofonul, cât și o organizație specială a bibliotecilor, cărților speciale (manuale), revistelor și calendarelor.

Cursurile se despart în 3 grupe: pentru analfabeți; pentru cei cu cunoștințe elementare; pentru cei înaintați.

a) *Cursurile pentru analfabeți sunt de 4 feluri: 60 ore; 80 ore; 100 ore și 120 ore.*

Cursul de 60 ore cuprinde: elemente de scris și citit; al doilea curs cuprinde în plus matematici, operațiile elementare; al treilea curs cuprinde 70 ore scris-citit și 30 ore matematici elementare; al patrulea curs se adaptează cu aceleași elemente, scris-citit și matematici elementare, după progresele elevilor cu o proporție mai mare sau mai mică pentru una sau alta.

Ilustrațiile (5) sunt reproduceri din manualele despre care e vorba în acest studiu. Ele folosesc, voit, material și date statistice dinainte de războiu ca să vorbească mereu de Ungaria integrală. Românii apar cu o casă de bărne, aproape sălbatică, iar țăranul român are nu numai o sarică preistorică în spate, dar și un clondir de rachiu în mână, transformat, probabil, în interesul cauzei, dintr'un idilic fluer de cioban! Și e vorba de cărți de educația poporului, tipărite de Stat!

În afară de latura curat politică și care nu ne poate opri în acest loc, asemenea fapte sunt manifestări de lipsă de bunăcuviință internațională. Tot materialul societăților revizioniste se găsește aici. Hărțile, cel puțin, sunt totdeauna ale Ungariei vechi, cu aceeași împărțire în județe și numai cu o linie foarte subțire pentru actualele hotare.

Încă odată, e vorba de o publicație oficială a Statului și de o operă de educație, nu de acțiunea, fără răspundere, a unor societăți „patriotice”! Altfel n'am reproduce și n'am mai aminti. (Nota red.)

b) *Cursurile pentru cei cu cunoștințe elementare :*
 durata curs scris curent și ortografic, compuneri

- A 60 15 ore
- B 80 20 ore
- C 120 30 ore

ceții corect frumos, declamații, exerciții de expunere verbală

- A 10 ore
- B 15 ore
- C 25 ore

elemente de matematici, măsurătoripractice

- A 20 ore
- B 25 ore
- C 35 ore

noțiuni fundamentale, șezători de ceții și forme de stil

- A 15 ore
- B 20 ore
- C 30 ore

Tăran român

c) *Cursuri pentru adulții înaintați ca educație :*

Ore de curs : a. 60 b. 80 c. 100 d₁ 120 d₂ 120

Materiile

Suflet și moravuri	6	8	12	12	12
Anatomie și igienă	10	12	12	18	12
Patrie și țară	6	6	9	12	9
Elemente economice	10	12	12	18	12
Științe naturale	8	9	12	12	12
Viață națională și arte	20	27	28	30	28
Elemente de drept	----	6	9	9	9
Economie politică	----	----	6	9	6
Măsurători practice, soco- teli și compoziții	----	----	----	----	20

d) *Educația prin biblioteci :* Bibliotecile au fost organizate de către Ministerul Cultelor. Numărul lor este de 1.500 biblioteci tip și sunt de 4 feluri : mari, mijlocii, mici și biblioteci de cătun.

Înainte de alcătuirea lor Ministerul a întocmit un catalog general de cărțile pe care o bibliotecă trebuie să le aibă ca material de bază. Catalogul acesta general cuprinde următoarele capitole :

1. Lucrări religioase de rit catolic ;
2. Lucrări religioase de rit protestant ;
3. Religie, moravuri, educație, filozofie ;
4. Arte, literatură ;
5. Economie, politică, drept, geografie, istorie, etc. ;
6. Anatomie și igienă ;
7. Economie publică ;
8. Științe naturale ;
10. Diverse ;
11. Literatură, versuri, romane, nuvele, etc.

Diferitele categorii de biblioteci s'au compus exclusiv cu lucrările cuprinse în grupurile de mai sus ale catalogului general. Bibliotecile mari s'au plătit cu 878 Pengo, cele mici cu câte 390 Pengo. La formarea bibliotecilor Ministerul Cultelor a însărcinat pe 5 mari editori-librari cu furnizarea materialului ales de el. Aceștia au expediat cărțile în localitățile de destinație care în schimb au trimis adevărurile Ministerului de Culte, certificând primirea cărților. Pe baza acestor chitanțe de primire Ministerul a achitat pe furni-

zori. Prețurile oferite Ministerului pentru cărțile furnizate a fost cu 25% sub prețul librăriei, inclusiv toate cheltuelile de expediție, ambalaj, etc.

e) *Educația prin muzică și gramofon :* Pe lângă biblioteci Ministerul Cultelor a dispus să se întocmească colecția tuturor cântecelor naționale populare pe care în majoritatea lor le-a transpus pe plăci de gramofon. În casele de cultură aparatele de gramofon sunt împrumutate de către comisiile județene pentru educația poporului în afară de școală.

f) *Manualele speciale :* Deasemenea Statul a luat inițiativa de a însărcina diferiți autori cu scrierea anumitor manuale, practice menite să servească la cultura adulților, manuale ce nu se găsesc în această formă specială, în comerț sau în bibliografia ungară.

g) *Cinematograf :* Pentru manualele mai sus amintite s'au făcut clișee reprezentative sau explicative. Diapozitivele se distribuie de către Minister, pe cale de împrumut, la cererea învățătorului. Ministerul Cultelor expediază astfel în fiecare zi 100—120 kgr. diapozitive. Totdeodată Ministerul a împărțit comisiilor județene despre care am amintit mai sus, câte un aparat de proiecție. Comisiile le împrumută fiecărei localități, la cerere.

h) *Educația prin radio :* Se face prin conferințe în fiecare Joi și Duminică după amiază. În aceste zile Studio-ul rezervă o oră specială din care jumătate pentru muzică națională, jumătate pentru conferințe populare. Conferințele se țin asupra chestiunilor actuale cu subiecte în legătură cu educația poporului. Așa, de exemplu, se dau sfaturi agricole în caz de secetă sau îngheț, sau sfaturi țăranilor în cazul boalelor de vite, etc. O comisie specială fixează chestiunile de tratat.

Audițiile se fac prin posturile de recepție locale ale învățătorului, notarului, în definitiv acolo unde se găsesc asemenea aparate. Comisiile județene în schimb împrumută localităților sau le distribuie câte un megafon.

i) *Calendarul ca instrument de cultură :* S'a dovedit de mare folos. Ideea a fost de a nu face o carte sau chiar un calendar care să fie impus și care de altfel ar și costa mult, ci de a da editorilor în mod gratuit acel material care căzând în mâna poporului să-l instruiască practic și fără silă. Ministerul Cultelor și-a procurat astfel o sumedenie de articole cu subiecte alese de el ca idei, pe care a pus diferiți autori să le scrie. Editorii de calendare din întreaga țară, la simpla cerere au primit aceste articole pentru a le publica în calendarele lor (Ministerul a plătit aprox. 30 Pengo un asemenea articol, pe care le-a multiplicat). Articolele sunt nuvele, subiecte de igienă, noțiuni cu exemple, științe naturale, chestiuni practice de agricultură, industrie casnică, etc., toate sub formă atrăgătoare de povestiri și simple.

Iată acum o situație a activității ungare privind educația adulților :

Anul școlar	Totalul orelor de conferințe	Numărul total al cursurilor	Numărul total al conferințelor	Cursuri pentru adulți de analize	Cursuri pentru adulți școli înaintați primare
1925/26	86.266	646	31.492	224	180
1926/27	132.940	1077	52.866	312	455
1927/29	175.819	1578	61.051	325	748
1928/29	208.674	1775	79.946	466	697

Creșterea în anul 1928/29 față de anul 1925/26

122.408	1129	48.454	241	517	371
---------	------	--------	-----	-----	-----

IV. **CORPUL DIDACTIC ȘI INSTRUCȚIA.** — Cultura adulților este, după cum am arătat, pusă sub conducerea comisiilor județene. Aceste comisii se compun din subprefectul județului în funcție de Președinte; Șeful administrativ ca subpreședinte și înfășurit din Inspectorul cultural ca membru. Aceștia îndrumă de comun acord cu Ministerul Cultelor, al cărui om de legătură este inspectorul cultural, și conduc pentru întreg județul toată activitatea culturală de educația adulților pe baza programelor întocmite.

Corpul didactic al învățământului adulților îl formează: învățătorii, preoții, notarii, primarul și locuitorii intelectuali ai comunei sau localității, ca avocați, medici, profesori, industriași și comercianți, etc.

Conferințele și cursurile au loc în școli sau așa numitele „Case de cultură”.

Multe „Case de cultură” s’au înființat de către comune, orașe sau donatori în locul monumentelor eroilor sau altor persoane cărora țara în semn de amintire le-ar închina mo-

Desmembrarea Ungariei

numente. Casele de cultură poartă astfel numele persoanei căreia le-au fost dedicate sau a persoanei care le-a construit.

Până în anul școlar 1926—27 existau în Ungaria 300 case de cultură. Până în prezent numărul lor a trecut de una mie. Dar în afară de aceste localuri Ministerul Cultelor a dispus printr’o decizie ministerială ca toate localurile de școli, fie de Stat, fie particulare, să pue în mod obligatoriu la dispoziție încăperile lor pentru conferințele și cursurile ținute pentru educația adulților.

Cursurile acestea cât și conferințele ținute de către învățători se plătesc. Indemnizația reprezintă aproximativ 40 Lei de conferință. Cele ținute de către alte persoane sunt fără plată.

Iată cum se repartizează după profesia conferențiarului, conferințele ce au avut loc în anul școlar 1928-29:

Conferențieri în total:	20.720
dintre cari:	
Preoți de rit catolic	2.400
Preoți de rit protestant	800
Învățători	8.500
Profesori secundari	1.900
Notari	1.500
Medici	2.100
Industriași, comercianți, avocați, etc.	2.800

Rolul Inspectorului cultural este, după cum am mai amintit, de a face legătura între autoritatea de Stat și cea comunală atrăgând colaborarea tuturor claselor sociale, pe cât cu puțință. Inspectorul cultural nu ține nici conferințe nici cursuri. El este totuș nervul motor în activitatea comisiilor județene, în executarea programului cultural, el îndrumă, controlează și ține gestiunea financiară, dar mai cu seamă are responsabilitatea morală a întregii activități de cultură în județul său.

Inspectorul cultural este ales dintre învățători.

V. **FINANȚAREA ACȚIUNII CULTURALE PENTRU EDUCAȚIA ÎN AFARĂ DE ȘCOALĂ.** — Mijloacele bănești, în afară de subvenția Ministerului Cultelor, care, în trecut fie zis, nu este prea mare, sunt strânse dintr’un impozit benevol de aproape 1% din totalul impozitelor plătite de către contribuabili. Se adaugă apoi diferite alte donații din partea publicului, județelor, orașelor și comunelor. Finanțarea editării diferitelor manuale speciale, de care am amintit, se face de către județe sau orașe, în modul următor: Ministerul Cultelor fixează materialul de care are nevoie. La sugestia sa se găsește totdeauna, fie un județ, fie un oraș, care să plătească editura în schimbul mândriei ca aceste manuale să le fie dedicate. Ministerul Cultelor cumpără apoi un mare număr de exemplare pe un preț cu totul redus. Până acum s’au publicat 9 manuale de acest fel.

Comisiile județene pentru educația în afară de școală țin gestiunea financiară și cau socoteală Ministerului Cultelor printr’un bilanș.

VI. **INDRUMĂRI ȘI CONTROL.** — Ministerul Ungar al Cultelor are un serviciu special denumit „Serviciul culturii în afară de școală”. Șeful acestuia, un consilier mi-

O mamă maghiară
(cu Ungaria „mileneră” în spate!)

nisterial, este, în afară de funcționarii săi, secundat de către 3 comisii: una pentru radio, alta pentru biblioteci și alta pentru calendar. Ele întocmesc și controlează executarea programelor de studii și toată activitatea culturală a educației în afară de școală.

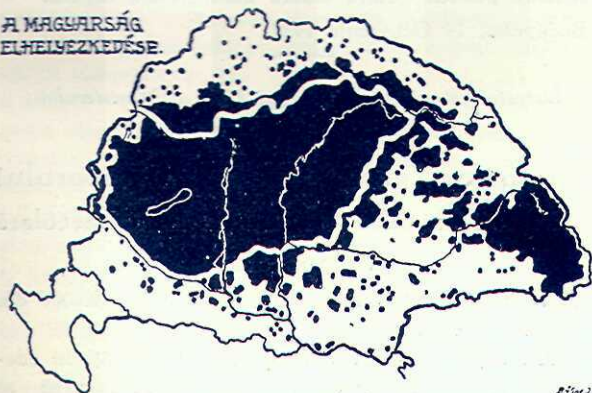
Controlul este executat în majoritate prin inspecții la fața locului cu ajutorul foilor statistice de cursuri și conferințe.

Din aceste foi întocmite după fiecare oră de curs sau conferințe, de către fiecare localitate, se constată prin scris cine a ținut cursul, ce curs s'a ținut, câți ascultători au fost prezenți dintre cari pe categorii, analfabeți, adulți cu știință de carte sau înaintați. Foile acestea sunt trimise comisiilor județene ce le înaintează Ministerului Cultelor. Pe temeiul acestora, pe lângă statistica adulților și a gradului lor de cultură, se întocmesc cataloagele statistice, reprezentând o situație exactă a celor realizate.

Cataloagele acestea statistice sunt foarte interesante.

Ele conțin 3 mari coloane principale: într'una sunt trecute toate datele asupra locului, într'alta toate datele asupra programului conceput de cultură și în a treia coloană sunt trecute: executarea programului în comparație cu cel conceput cât și rezultatele obținute după fiecare an școlar. Astfel prima coloană cuprinde: numele localității; numărul locuitorilor; limba; religia; ocupația; condițiile locale; numărul școlilor elementare; numărul învățătorilor; numă-

A MAGYARSÁG
ELHELYEZKEDÉSE

Ungaria etnografică și în vechile hotare (arătând, fără să vrea, ca firești hotarele de astăzi!)

rul școlilor medii; numărul profesorilor; asociațiile culturale existente; cercurile muzicale existente; casele de cultură; numărul cinematografele, teatrelor, bibliotecilor populare sau altor biblioteci; aparatele de proiecții, etc.

A doua coloană cuprinde datele asupra proiectului de activitate.

A treia coloană rezultatul acțiunii.

Aceste cataloage dimpreună cu foile statistice de cursuri și conferințe cât și anexele lor mijlocesc o privire de ansamblu asupra situației fiecărei localități și a mersului acțiunii culturale, în afară de școală, din întreaga țară.

Pentru stimularea auditorilor se împart cărți sau adevăruri de auditori cât și cărți de lecții cu notele profesorilor.

I. MĂTĂSARU

Budapesta 4 Martie 1930.

*Decretul Ministerului Cultelor și Instrucției Publice,
No. 132.243 III b. din anul 1922, cu privire la
problema organizării comisiilor pentru
educația extrașcolară a poporului*

I.

Tuturor Subprefecților de județ și Primarilor orașelor municipale.

Lipsurile bătătoare la ochi ale instrucției școlare în decursul războiului și marile transformări politice și sociale prin care a trecut națiunea noastră în urma războiului și a revoluțiilor, ca și neajunsurile care s'au abătut și se abat în proporții înspăimântătoare asupra unor regiuni tot ca o urmare a războiului și a revoluțiilor, au pus la noi problema educației extrașcolare a fiecărei părți a națiunii ca o necesitate imperioasă arzătoare. Menirea ei este pe deoparte să umple golurile rămase din cauza insuficienței pregătirii școlare, fără ca populația să fie stingherită în activitatea ei zilnică, însă cu un program sistematic organizat, — iar pe de altă parte să ajute celor ce au urmat anumite cursuri școlare ca să-și poată complecta și augmenta cunoștințele și cultura în general.

Această activitate în viitor, nu poate neglija nici popularizarea științei, nici răspândirea cunoștințelor, trebuind să cuprindă și modalitățile și mijloacele, cari au un efect asupra cultivării sufletului. Aceste noi necesități și îndatoriri au impus o necondiționată reorganizare a problemei educației extrașcolare a poporului, cuprinsă în decretul meu No. 123.500/922. III. b. *)

Punctul principal al reorganizării a fost ca diferitele chestiuni ce aparțin educației extrașcolare a poporului (instruirea adulților neștiutori de carte, așa-numita instrucția analfabeților, asociațiile tineretului, diferitele feluri și grade ale activității educației libere, biblioteci populare, case populare etc.) unindu-se, să păstreze unitatea, programul și sistemul educației extrașcolare a poporului.

Din acest motiv, am înființat „Comisia Centrală pentru Educația Extrașcolară a Poporului“, care este organul meu de consultare și de aviz în chestiunile privitoare la educația extrașcolară a poporului.

În legătură cu această reorganizare a devenit necesară și reorganizarea „Comisiilor de Educație liberă“, organizate în baza decretelor No. 71.450/917 **) și No 21.537/919 ***).

Cu privire la aceste comisii dispunem următoarele:

1. Să se înființeze comisii municipale de educație extrașcolară a poporului.

În sânul municipiilor, orașelor sau teritoriilor, unde asigurarea reușitei educației poporului va cere, se pot înființa și subcomisii. Numărul lor, reședința și sfera de activitate le stabilesc autoritățile competente cu aprobarea Ministerului Cultelor și Instrucției Publice.

2. Datoria principală a comisiei de educație extrașcolară a poporului este, de-a trezi interesul societății, pentru educația extrașcolară a poporului; de-a câștiga sprijinul moral și material în acest scop; de-a atrage instituțiile sociale, organizațiile și persoanele competente, stabilind între acești

*) Vezi „Hivatalos Közlöny“ (Monitorul Oficial Ungar) No. 20 din anul curent.

**) Vezi: „Hivatalos Közlöny“ (Monitorul Oficial ung.) 1917 No. 21.

***) Vezi: „Hivatalos Közlöny“ (Monitorul Oficial ung.) 1920 No. 19

factori legături directe, asigurând armonia și sistematica conlucrării a acestora.

Comisia :

a) ia atitudine și decide în chestiunile privitoare la educația extrașcolară a poporului în conformitate cu ordinile în vigoare ;

b) raportează, își dă părerea și elaborează proiecte cu privire la problemele locale de educație extrașcolară a poporului, Ministerului Cultelor și Instrucției Publice ;

c) înaintează Ministerului proiecte pentru educația extrașcolară a poporului, din inițiativă proprie.

3. La cerere este datoare să comunice și să informeze Comisia Centrală a educației extrașcolare a poporului, care este situația locală a educației poporului și a instituțiilor ei. Aceste comunicări și informații se trimit simultan și Ministerului Cultelor și Instrucției Publice.

4. Membrii Comisiei pentru educația extrașcolară a poporului sunt :

a) inspectorul școlar și substitutul lui, secretarul de educație a poporului ;

b) câte doi delegați ai organizațiilor și instituțiilor sociale, care se ocupă cu educația populară, sau care s'ar putea câștiga pentru această operă ;

c) autoritățile administrative locale interesate în jurul chestiunii educației poporului, reprezentanții instituțiilor de Stat și organele provinciale corespunzătoare ale Ministerelor ;

d) persoanele, care lucrează în domeniul educației poporului în mod practic sau literar, pe cari îi numește Ministerul Cultelor și Instrucției Publice pe durata de cinci ani. Numărul lor de fiecare comisie va fi de cel mult cinci ;

e) persoanele, cari arată un deosebit interes educației extrașcolare a poporului și care o sprijinesc moralmente ori materialmente, pe cari comisia îi alege membrii ai ei ;

5. Președintele comisiei este Subprefectul sau Primarul ; Inspectorul învățământului. Comisia poate alege potrivit împrejurărilor copreședinți sau vice-președinți.

6. Referentul și notarul este secretarul educației poporului, pe care îl numește sau repartizează Ministerul Cultelor și Instrucției Publice.

7. Statutul organizației comisiei bazat pe punctele I—6 îl stabilește însăși autoritatea, care se va adresa spre aprobare Ministerului Cultelor și Instrucției Publice.

Dispon ca toți aceia cărora mă adresez prin aceasta, în baza celor de mai sus, să înființeze în locul „Comisiei de educație liberă”, cât mai neîntârziat, cel mai târziu până în 15 Decembrie a. crt., comisii pentru educația extrașcolară a poporului, despre care este vorba. Despre înființare mi se va raporta îndată.

Până la înființarea comisiei și pentru asigurarea continuității lucrărilor în curs, ele vor fi executate de vechea „Comisie de educație liberă”.

Toate publicațiile ce tratează subiecte în legătură cu educația extrașcolară se vor trimite spre rezolvire Ministerului Cultelor și Instrucției Publice, Secția III, B. „Iskolánkivüli Népmüvelési Központ” — (Centrala Educației Extrașcolare a Poporului) în fosta Holdutca 16, etaj. I, ușa 26.

Prin reorganizarea educației extrașcolare a poporului, nu intenționăm să știrbim nici pe viitor caracterul social al acestei acțiuni. Inițiativa și efectuarea muncii pentru edu-

cația extrașcolară a poporului, va rămâne și pe viitor înainte de toate o îndatorire principală a societății.

Statul dorește să colaboreze în strânsă legătură cu societatea la educația extrașcolară a poporului, prin îndrumarea necesară și prin sprijinul moral și material pe care-l dă și în baza dreptului, evident, să-și exercite și controlul necesar asupra acestei mișcări culturale.

Simultan cu acest decret scot din vigoare decretul înaintașilor mei No. 71.450/1917 și 210.537/1919 secția IV. b, privitoare la organizarea „Comisiilor de educație liberă”.

Budapesta, la 14 Octombrie 1922.

II.

Tuturor Inspectorilor Școlari județeni și conducerii delegației inspectoratelor școlare.

Transmit d-lui Inspector școlar, alăturat în copie un exemplar din decretul adresat tuturor subprefecților și primarilor, pentru ca să faceți tot ce vă stă în putere în sfera dv. de activitate pentru înființarea *urgentă* a comisiei pentru educația extrașcolară a poporului.

Tot odată apelez la dv., ca să insistați cu toate mijloacele posibile, pentru ca societatea și îndeosebi puterile didactice să ia parte în măsură cât mai mare la îndrumarea și efectuarea educației extrașcolare a poporului.

În fine, vă rugăm să exprimați foștilor membri ai comisiei de educație liberă, care prin decretul acesta lichează, mulțumire publică, pentru munca desinteresată depusă.

Budapesta, 14 Octombrie 1922.

Decretul No. 17.000 din anul 1925 al Ministerului Cultelor și Instrucției Publice.

Îndrumător pentru educația poporului Tuturor Comisiilor de Educație extrașcolară a Poporului

Cu referire la cuprinsul decretului nostru No. 93.000 din anul 1924 vă comunicăm următoarele :

Pentru obținerea și asigurarea unei uniformități în educația extrașcolară a poporului, am crezut necesar să se concentreze în grupuri, materialul de prelegeri în vederea acestui scop.

În acest sens s'a făcut și „Îndrumătorul” de mai jos.

Din materialul de prelegeri, pe care-l cuprinde „Îndrumătorul”, se vor alege pentru conferințe și cursuri acele părți, care ar corespunde mai mult cu diferitele necesități și împrejurări locale, pentru a trezi interesul auditorului.

Menționez, că în activitatea sa, educația poporului, ținând seamă de nivelul cultural al auditorului, poate alege, în afară de subiectele înșirate în „Îndrumător”, material din orice ramură de știință (de pildă geografia, istoria universală etc.), poate trata chestiuni din domeniul științific sau de altă natură pe înțelesul poporului, cu privire la cele mai noi rezultate și interesând problemele de actualitate ; însă de orișunde și-ar lua subiectul, conferențiarul trebuie să-l adapteze pe de-o parte la împrejurările de viață ale patriei și ale regiunii respective, nivelului de cultură, aspirațiilor de a se cultiva ale auditorului, să fie seamă de ocupația majorității publicului, ca acesta să poată scoate un folos moral sau material din cele ce se predau, — pe de altă parte, tre-

bue să evite tratarea problemelor de ordin confesional, politic, care ar jigni eventual auditorul.

În legătură cu diferitele grupuri de prelegeri înșirate în „Indrumător” urmează la sfârșit și o tabelă cu material bibliografic.

În această tabelă, care se referă la diferitele grupuri de prelegeri, înșir izvoarele de material mai ușor de procurat și instituțiile, asociațiile și societățile acelea, care ar putea servi de îndrumare mai de aproape, în specialitatea respectivă, eventual de mijloace auxiliare, pentru a trece în revistă materialul subiectelor.

Cuprinsul tabelii nu este complet, pe deoparte, pentru că indicatoare de izvoare le numim numai pe acelea, care se pot procura ușor și în general numai acelea care se potrivesc scopurilor educației poporului, iar pedealta pentru că astfel de opere, lipsesc literaturii noastre.

Am preconizat editarea unor lucrări de directive și prelegeri cu diapozitive, cât și fabricarea filmelor instructive, care să fie prelucrate pentru subiectele de prelegeri înșirate cu scopul de-a fi întrebunțate pentru educația extrașcolară. Despre acestea voui informa la timp, separat, comisiile pentru educația poporului.

Alătur tabeli și exemple îndrumătoare pentru compunerea prelegerilor și programelor orale. La organizarea cursurilor să se fie seamă ca ele să nu fie supraîncărcate, căci din cauza preocupărilor auditorului s'ar putea să nu se ajungă la rezultatul dorit, și mai ales să se aibă în vedere ca orele de cursuri să nu coincidă cu timpul când auditorii sunt ocupați cu îndeletnicirile lor.

În sfârșit, vă comunic și două exemple despre felul cum se poate alege materialul de prelegeri al cursurilor.

Primul exemplu tratează un curs din domeniul științelor naturale, pe care-l ascultă un public, în majoritate meseriași, iar al doilea exemplu tratează problemele ce interesează asociațiile și societățile.

În baza experiențelor făcute vom completa dupe trebuință din timp în timp conținutul „Indrumătorului” și al tabelii bibliografice.

p. ministru, PETRI, subsecretar de Stat
Budapesta, 16 Martie 1925.

Indrumător de cunoștințele care formează educația extrașcolară a poporului.

Subiecte de conferințe :

1. Viața sufletească și morală a omului.
2. Aptitudini elementare.
3. Noțiuni de îngrijirea corpului și sănătate.
4. Despre patrie și locul natal.
5. Noțiuni economice (agricultură, industrie, comerț, Economia politică).
6. Aritmetică practică, măsuri; concept (compunere).
7. Noțiuni de științe naturale.
8. Cunoștințe sociale.
9. Cunoștințe de drept.
10. Educația națională și culturală.
- a) Istoria noastră națională până în timpurile cele mai noi.
- b) Literatura noastră națională.
- c) Arta noastră.
11. Educația spiritului, petreceri.

1.

Viața sufletească și morală a omului.

Religiozitate. Dreptate. Respectarea vieții, libertății, renumelui și averii altora. Onoare. Iubire. Dragoste părintească, filială frățească, de rudenii, de prieteni și umană. Credință, recunoștință, milă. Iubirea locului natal și a patriei.

Viața ordonată, cumpătată (măncare, băutură, îmbrăcăminte, muncă, odihnă, somn). Conștiința datoriei, simțul de responsabilitate, hărnicie, punctualitate, iubirea de ordine, economisire, binefacere, modestie, purtare cuviincioasă, politeț. Stăpânire de sine.

Obiceiuri rele. (Desordonare, lipsă de încredere, minciună, invidie, etc).

Cultură, semicultură. (Cultivare prin sine însuși. Cunoașterea propriei persoane).

2.

Aptitudini elementare.

Scris, scrisul cursiv, ortografie, cititul, citire corectă, curgătoare și frumoasă. Concepere. Exerciții libere de retorică. (Povestirea bazmelor, declamare, povestire, discuție, vorbiri ocazionale). Operațiile elementare de calcul și măsuri. Exerciții de desemn, dezvoltarea simțului pentru planuri, măsuratul cu ochiul liber, istețimea mâinii, pentru forme.

3.

Noțiuni de îngrijirea corpului și de igienă.

Aerul și mersul timpului : Aer bun și rău. Acid carbonic, praful și microbii din aer. Lumina Soarelui, băi de soare și de aer. Temperatura aerului, aerul în locuință, atelier, grajduri, fântâni, pivnițe vechi și peșteri.

Apa. Apa bună de băut. Apa stricată. Materiile organice, microbi, otrăvuri în apă. Fântâna. Cauzele și pericolele. Infectarea apei din fântâni. Apa cu calcar și sălcie. Regulele de urmat la băutul apei. Spălatul și scăldatul.

Hrana. Alimentele, materii nutritive, albumina, amidonul, glucoza, grăsimea și sărurile. Folosirea materiilor organice, cantitatea silnică. Importanța hranei proaspete. Importanța așanumitelor vitamine și alimentele bogate în astfel de materii.

Influența vătămoare a spirtoaselor.

Păstrarea alimentelor și pregătirea lor. Alimente stricate, infectate, falsificate. Mijloace dăunătoare conservării alimentelor (salicil, monede de bronz, etc.). Microbii în alimente. Vase de fiert, servitul la masă. Impărțirea mâncării peste zi, regulele de observat la mâncare.

Îmbrăcămintea. Materii diferite pentru îmbrăcăminte. Haine și rufe. Îmbrăcatul corespunzător ocupațiilor și timpului. Îmbrăcămintea vătămoare corpului (șireturile, încălțăminte strimță, cureaua de pantaloni, cingătoarea. Curățenia hainelor. Instalarea patului (saltea, plapomă).

Locuința. Temelia, clăditul, apărarea împotriva umezelii păreților din diferite puncte de vedere, executarea potrivită a ferestrelor și a dușumelei. Casă de familie, casă pentru mulțime. Impărțirea locuinței, să fie uscată, să aibă lumină, aerisitul, încălzitul și observarea curățeniei; decorarea sănătoasă.

Mișcărilor corpului omenesc. Funcțiunea oaselor și mușchilor. Jocul și munca. Obosirea, extenuarea, odihna. Apărarea sănătății șirei spinării, toracelui membrelor. Jocul copilului. Gimnastica tinerimii. Sporturi. Locuri pentru joc.

Digestia, circulația sângelui, respirația și eliminarea materiilor nefolositoare. Tratarea și apărarea organelor simțurilor. Defectele văzului: vederea scurtă, vederea departe (ochelari), chiorărea, orbirea. Crușarea ochiului (extenuarea, cititul în semiobscuritate, cusutul). Maladiile ochiului: catar de ochi: inflamarea ochilor la cei nou născuți, trahoma. *Observație:* Explicarea boalei în regiunile molipsite — împreună cu celelalte boli ale ochiului adică cu catarul ochiului și cu inflamarea ochilor la cei nou născuți. Se recomandă prelegeri deosebite pentru aceasta.

Formarea grăsimii în ureche, scurgerea urechii. Indepărtarea obiectelor străine intrate în ochiu, ureche, nas. Ingrijirea pielii.

Desvoltarea omului, Zămislirea. Ingrijirea femeii însărcinate. Nașterea. Ingrijirea fătului nou născut.

Ingrijirea fătului și copilului. Hrănitul natural al fătului. (alăptarea). Pericolele nutritivului cu alimente artificiale și amestecate. Ținerea curată a copilului. Lupta împotriva obiceiurilor rele și băbești în creșterea feșilor. Fierturile cu mac și biberone înmuiate în alcool, vămătoare. Bolile fătului. Păzirea copilului mic (leșie, gropile de var), întărirea lui. Instituțiile pentru îngrijirea feșilor.

Cauzele și înlăturarea degenerării fizice, intelectuale și morale. Infirmitățile, orbirea, asurzirea, defectele vorbirii. Idioție mai mică și mai mare. Cauzele și înlăturarea diminuărilor morale, de diferite feluri: Vindecarea și creșterea degenerațiilor.

Ingrijirea împotriva îmbolnăvirii și lupta împotriva boalei. Influența bolii asupra individului, familiei și națiunii. Pagubele economice și culturale cauzate de boală.

Boli molipsitoare. Purtătorii bolilor molipsitoare: Prelegeri despre bacterii. Purtătorii de bacili. Modul de infectare. Inclinație spre sensibilitate, imunizare. Vaccinarea împotriva tifosului exantematic, difteriei, etc. Apărarea împotriva bolilor molipsitoare. Izolarea. Interzicerea vizitelor. Desinfecție. Măsuri de luat în cazul molimelor. Caracterizările bolilor așa-numite boli infecțioase mai însemnate, de pildă pojarul, scarlatina, difteria, mumps, tușă măgărească, influență (gripa spaniolă), pneumonie, tifos de intestine, febră intermitentă, etc. Alte boli dela caz la caz.

Tuberculoza. Tuberculoză pulmonară, de os și de glande. Cauzatorul boalei. Modul de infectare. Manifestările principale ale boalei. Pericolul care amenință familia celui tuberculos. Înlăturarea acestui pericol. Vindecarea, Ingrijitorii bolnavilor tuberculoși. Sanatoriile.

Bolile sexuale. Soiurile bolilor venerice. Manifestările lor. Urmările bolilor venerice neglijate asupra bolnavului, soției și copiilor săi. Profilaxia împotriva infectării. Pericolele ce amenință din folosirea lucrurilor infectate.

Tratamentul boalei. Odaia și patul bolnavului. Curățenia, îngrijirea, așimentarea și observarea bolnavului. felul de luarea medicamentelor, de pildă la copii. Distrarea bolnavului și interzicerea vizitelor.

Primul ajutor la rănire, fracturarea oaselor, degerarea, arsuri. Oprirea infectării ranelor. Instalații de apărare, de prevedere la accidente. Primul ajutor în caz de leșinare, de inecare și otrăvire.

Scăderea populației și așa numitele „boli populare”. Sporierea. Mortalitatea și împrejurările cari influențează indeo-

sebi aceasta. Tuberculoza, boli venerice, alcoolismul. Sistemul „copilului unic” și pericolul asupra mamelor și asupra întregii națiuni.

Problema sanitară a localității. Păstrarea curățeniei în sat, biserică, școală, cârciumă, curțile, străzi, drumuri, piețe (locuri virane). Înlăturarea gunoaielor, bălegarului, apei murdare, etc. Distanța locului latrinelor și a gunoaielor vitelor dela fântână. Lupta împotriva noroiului, prafului și muștelor.

Prelegeri despre legile și decretul mai importante privitoare la igiena publică. Problema igienei publice a comunei și administrația în igiena publică. Autorități sanitare.

Medicul, moașa, farmacia, spitalul. Paza față de leacurile băbești.

Satele ungare, lipsurile sanitare publice și tămăduirea lor.

Insemnare: Alegerea obiectului conferințelor din domeniul educației fizice și sanitare nu trebuie să se mărginească numai la nevoile locale, ocupația, felul de trai și nivelul de înțelegere a publicului, ci trebuie să se ia în considerare și etatea și genul publicului. Trebuie să se aibă strict în vedere înainte de toate, viața sufletească și prejudiciile populației dela țară și în decursul prelegerii să se evite cât mai bine posibil ca nu cumva să se atingă amorul propriu al locuitorilor sau ceea ce ar putea da loc la neînțelegeri și ar amenința astfel ca efectul urmărit și seriozitatea prelegerii să dea greș. Chiar de aceea e bine ca în cazul când se va trata astfel de probleme, (boli venerice, desvoltarea omului, etc.), care ar putea avea urmările amintite mai sus e bine să vorbească *omul de specialitate* (medicul sau moașa, etc.) și să se ție conferințe special numai pentru *aduși*, mai bine zis separat pentru bărbați și separat pentru femei.

4.

Prelegeri despre Patrie și locul natal.

Bogățiile naturale ale locului natal (regiunea) și efectul pe care-l au asupra omului. Frumusețile naturale și lucrurile însemnate ale locului (regiunii) natal. Apărarea naturii. Mișcările istorice ale locului (regiunii) natal.

Colonizări. (Ferma la țară, satul, orașul). Clăditul.

Prelegeri despre arta etnografică a populației locului natal (regiunii). Tradițiile, obiceiurile și poezia populară ale poporului.

Viața economică a patriei. (Agricultura, industria, comerțul, economia financiară și de credit, viața cooperatistă).

Viața spirituală a patriei. Viața religioasă. Instituțiile de instrucție publică și de educație (cultivare).

Prelegeri despre bogățiile naturale ale țării. Frumusețile naturale. Clima. Prelegeri despre arta etnografică și demografia țării. Înfrățirea cunoștințelor etnografice, istorice și bogățiile țării asupra desvoltării economice și sociale a țării. Tabloul economic despre starea economică și socială a Ungariei înaintea anului 1848. Starea vieții economice. Feudalismul, iobăgia, breslele. Influența democrației occidentale. Situația economică și socială a Ungariei după anul 1848 până la războiu. Așezarea Ungariei în viața economică și socială între națiunile de după războiu. Vecinii noștri. Starea culturală actuală. Mișcarea turanică.

5.

Prelegeri economice.

1.

(Agricultură, industrie. Cooperative.)

La prelegerile des ramurile diferite trebuie să se aibă în vedere împrejurările locale și să se explice pre cât e posibil cu experiențe, și treceri în revistă introductive în mod intuitiv.

Agricultură. Alimentarea plantelor, posibilitatea de fărâmițare a pământului, rolul humusului pentru asigurarea fărâmițării, săpatul și aratul adânc de toamnă, ca promotori ai fărâmițării; aratul de primăvară, ca vătămătorul fărâmițării, împrăștiatul prafului și împrăștierea de praf.

Gunoirea. Gunoii de vite ca surrogat de îngrășămintă al pământului; gunoiul de vite ca asigurătorul fărâmițării pământului; locuri de depozitare a gunoiului de vite; conservarea materiilor de îngrășămintă pentru asigurarea fărâmițării uniforme, împiedecarea arderii humusului în decursul gunoierii. (Împrăștierea uniformă a materiei de îngrășat pe locul de îngrășat al pământului, apăsarea gunoiului și stropitul lui. Îngrășatul cu gunoiul vitelor. Adunarea materiei de îngrășămintă (gunoiului) și întrebuințarea ei.

Îngrășămintă chimice. Nevoile de hrană ale plantelor. Semnele de lipsa nitrogenului și fosforului. Îngrășămintă de adaos chimice de nitrogen, îngrășămintă verde; de fosfor, calium. Stațiuni pentru experimentarea creșterii plantelor.

Sămănatul. Selecționarea, înobilarea și producerea semințelor. Stațiunile cele mai însemnate pentru examinarea semințelor. Timpul sămănăturilor, preferabilitatea sămănatului în șir, mașini de sămănat. Adâncimea și densitatea sămănatului. Îngrijirea sămănatului, răritul, etc. Statul și patologia plantelor și a goangelor.

Îngrijirea plantelor. Necesitatea săpatului din punctul de vedere vital al plantei. Adâncimea săpatului. Săpatul toamnei și primăvara. Săpatul foarte adânc. Săpatul de plante. Săpatul. Apărarea plantei împotriva secetei prin săpat. Umplutura, cultivarea plană. Apărarea plantei împotriva căderii. Peronospora cartofilor, irigațiuni, plivitul cănepei etc. Goangele vătămătoare, care apar mai des în regiune și stărpirea lor.

Strângerea recoltei. Timpul și diferitele modalități de recoltarea diferitelor produse. Mașini de recoltat, de strângere cartofilor și napilor. Cooperațiile pentru mașinile de

treerat. Uscatul cartofilor. fărâmatul porumbului. Faceerea fânului și depozitarea lui. Recoltarea nutrețului artificial și păstrarea lui.

Valorizarea produselor. Cooperative. Bursa de mărfuri. Afacerile cu termenul timpului și greșelile lor. Produsele nutrețului. Valorizarea plantelor industriale (cânepe, tutun, napi de zahăr), cooperative industriale pentru prelucrarea produselor agricole.

Grădinăritul de bucătărie. Însemnătatea grădinăritului de bucătărie. Înființarea grădinei de bucătărie a casei. Grădinăritul după sistemul bulgăresc. Cultivarea în mare pe câmp a cepei, sparanghelului, verzelor, morcovilor și pătlăgelelor. Cultivarea pământului grădini de bucătărie a casei, îmbunătățirea și răsadnițele. Cultivarea răsadului. Vârtej de sămănat în grădina de bucătărie. Plante aromatice. Cultivatul ciupercilor. Recoltarea sămințelor. Culesul diferitelor plante ale grădini de bucătărie, timpul și modul. Păstrarea în pivniță a legumelor, îngropatul și uscaturile. Acritul verzelor. Fiertul și conservarea pătlăgelelor roșii. Pastatul de ardeii, castraveți, bostani, fasole verde, mazăre verde. Cooperative de valorizare.

Pomăritul. Însemnătatea cultivării pomilor, grădinile de pomi, școli de pomărit de Stat. Săditul pomilor. Îngrijirea pomilor, distrugerea omidelor și păduchilor de sânge. Culesul poamelor și conservatul lor. Uscatul poamelor și mașini pentru uscat.

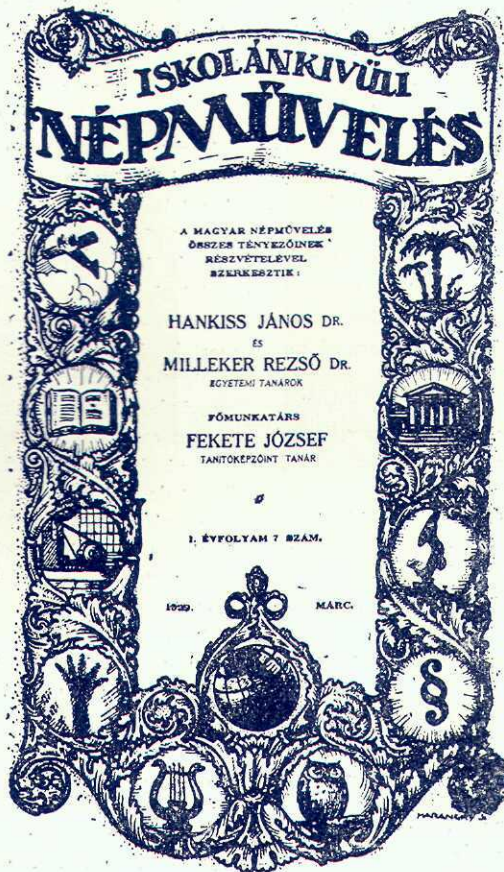
Viticultura. Soiuri de vițe de vie americane și indigene. Altoitul vițelor de vie și înrădăcinarea altoiturilor. Săpatul foarte adânc al viei, săditul viței de vie, tăiatul. Lucrări regulate în vie peste an. Peronospora și lupta împotriva ei. Roua de faină și stropitul cu sulf. Mașina pentru stropi, păr-

țile ei constitutive, funcționarea mănuierea ei. Gândacii vătămători viței de vie.

Vinăritul. Timpul culesului viilor. Vase și mașini pentru culesul viilor. Măsurătoarea de must. Fermentarea și circumstanțele favorizării sau împiedecării aceleia. Tratamentele butoaielor pentru vin și pivnița de vin. Aerisitul pivnițelor de vin. Acid carbonic, fermentarea ulterioară. Trasul vinului și umplutul butoaielor. Pivnițele de vin ale Statului, cooperative de vinicultură.

Creșterea animalelor. Instalarea grajdurilor, îngrijirea animalelor. Stabilirea cantității și calității nutrețului. Apă de băut și sare. Nutritul și apădul. Îngrijirea pășunii și pășunatul. Cooperativele de pășune.

Creșterea vitelor. Selecționarea animalelor masculine. Herghelele de Stat. Procurarea animalelor masculine. Îngri-

Revista educației extrașcolare

jirea animalelor de făt și nutritul lor. Lăptatul. Ingrijirea animalelor fătătoare. Pășune pentru mânzi. Boli molipsitoare. Medici veterinari de Stat. Inspectori județeni ai uniunilor agricole și asociații agricole.

Produsele animalelor. Părțile constitutive ale laptelui, mulsul. Tratamentul laptelui. Felurile admise și vătămătoare ale laptelui. Pregătirea untului și brânzei. Prelucrarea laptelui de oaie. Lâna și tunsul. Strânsul penelor. Strânsul ouălor; împachetatul și valorizarea lor. Conservarea ouălor.

Ingrășatul. Ingrășatul păsărilor de casă. Ingrășatul porcilor. Ingrășatul oilor și vitelor cornute. Greutatea vitală și greutatea neto.

Creșterea vacilor: Soiuri de vaci. Ingrijirea vacilor. Grajduri pentru vaci. Creșterea vițelilor. Nutrețul vacilor, nutrețul verde și nutrețul uscat. Prepararea nutrețului pentru vaci, tocatul, sfărâmatul, măcinatul nutrețului etc. Mulsul. Bolile cele mai frecvente ale vitelor cornute.

Lăptăria. Formarea și compoziția laptelui. Mulsul. Tratarea laptelui. Trecerea prin sită a laptelui și răciturul lui. Smântânirea naturală și meșteșugită prin fiert. Culoarea laptelui și smântânii. Avantajul întrebuințării mașinilor de smântănit. Evidența falsificării laptelui. Urmările vătămătoare ale falsificării laptelui asupra sănătății și asupra economiei naționale. Prelegeri despre greutatea soiurilor și măsurătoarea laptelui. Fabricarea brânzei, laptelui acru și untului în puțină. Cooperative de valorizare.

Creșterea porcilor. Soiuri. Prăsitul. Creșterea porcilor. Nutrețul și ingrășatul. Bolile porcilor. Tăiatul porcilor și prelucrarea cărnei de porc, săratul, macerațiunea, afumatul, preparatul carnașilor și cartaboșului.

Prăsila iepurilor. Soiuri. Prăsitul și nutritul. Bolile iepurilor de casă. Prelucrarea cărnei iepurilor de casă în bucătărie. Valorizarea blănurilor iepurilor.

Albinăritul. Familia albinelor. Roitul. Stupuri și căscioare de albine. Ingrijitul albinelor, faguri de ceară și rame. Recoltarea mierei și valorizarea ei. Plante cu miere. Societăți de albinărit.

Creșterea viermilor de mătase. Importanța economiei naționale a cultivării viermilor de mătase. Loc de creșterea viermilor de mătase și cum este instalat. Ieșirea din ouă a viermilor. Nutritul viermilor de mătase. Năpărlirea. Urzirea gogoșei. Ingrijitul gogoșilor de mătase și schimbatul lor. Bolile viermilor de mătase.

Prăsitul păsărilor. Soiurile de păsări. Găini, pui, păsări de apă, porumbi. Curtea pentru păsări și cotețe. Nutritul păsărilor. Rețetele pentru nutrit. Pregătirea nutrețului. Prăsitul păsărilor. a) Clocitul natural. Oul, formarea oului pentru clocit, făcutul cuibului, ingrijitul clocei. b) Scosul puilor pe cale artificială. Crescutul puilor pe cale naturală și în mod artificial, cu mamă-naturală. Bolile păsărilor.

Ingrășatul păsărilor și valorizarea lor. Importanța ingrășatului. Exportul nostru de păsări. Locul de ingrășare și instalarea. Ingrășatul găinilor. Ingrășatul dela sine și îndopatul. Ingrășatul curcilor, rațelor și al găștelor. Pregătirea pentru piață a păsărilor ingrășate. Tăiatul, jumultul, părțitul. Scoaterea măruntațelor, răcirea la gheață și împachetarea. Impachetatul. Impachetatul ouălor. Strânsul penelor, scoaterea fulgilor și valorizarea lor. Cooperative pentru valorizarea ouălor și păsărilor.

Silvicultură, vânătoare și pescuit. Plantarea terenurilor

pleșuve cu pădure. Arborii pădurii. Ingrijitul pădurilor. Gândaci vătămători pădurii. Exploatarea pădurilor și produsele secundare ale pădurii, fructele pădurii, ghinda, pășuni de pădure, nutreț de frunziș și așternut de frunziș. Insemnătatea vânătorului pentru economia națională, crușarea vânătorului, păsările de pădure, câmp și apă. Legea vânătorului. Prăsitul peștilor pe cale artificială. Cooperative economice pentru lacuri, nutritul peștilor. Legea pescuitului. Peștii noștri. Lacurile de pești de pe pusta Hărtibaciului.

Administrarea și instalarea gospodăriilor, clădiri gospodărești, animale de tras și producătoare, nevoia de materii pentru gunoit a gospodăriilor. Mașini și unelte gospodărești. Vârtejul de semănat ca un factor important al producției. Contabilitate gospodărească. Stabilirea venitului curat. Impozite.

Meșteșuguri și industrie. Insemnătatea industriei asupra economiei naționale. Meșteșuguri și industria mică. Condițiile pentru exercitarea unei meserii, procurarea unei concesiuni pentru aceasta, corporații industriale, capacitate industrială. Industrie casnică. Industrii economice. Impletitul de coșuri, legatul de mătură, impletitul de rogojine, fabricarea de instrumente gospodărești, cultivarea și prelucrarea inului și cănepei. Sămânță de cănepă selecționată.

Insemnătatea comerțului asupra economiei naționale. Comerțul mic și mare. Cooperative de consum. Cale ferată și navigație, drumuri de țară și de județ. Târguri. Concert mondial. Vămi, avantajii la prețul de transport, premii pentru export. Exportul și importul nostru.

Bani și credit. Rolul banului în circulație, valuta noastră. Bănci de emisiune și bancnote. Soiuri de bani streini. Credit personal (cambial) și ipotecar (amanet). Creditul cărții funduare și credit pe obiecte de valoare. Casse de păstrare. Cooperative de credit. Credit de Stat, hârtii de valoare de Stat. Bursa de efecte.

Cunoștințe despre asociații și cooperative. Scopul asocierii, însemnătatea, folosul. Condițiile și formele. Organizarea asociației, statutele. Activitate, comisii, comitetul, adunarea generală, corpul funcționarilor.

Noțiunea și sensul cooperativei. Legea cooperatistă. (Partea comercială, responsabilitatea, etc.). Organizarea interioară a cooperativei. Felurile cooperativei. Cooperative de credit. Cooperative de consum și de procurare, fabrici, prăsilă, producție, valorizare și înmagazinare.

II.

(Economie națională)

Sensul studiului economiei naționale și principiile fundamentale. Producția gospodărească, factorii producției, ramurile producției.

Insemnătatea comerțului. Istoria industriei maghiare. Influența ei asupra vieții economice și sociale.

Drumul spre pacea socială. Desvoltarea unitară și relativă a ramurilor de producție economică, avizarea reciprocă și armonizarea lor, etc., etc.